

DSOG *bladet*

Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi

Bestyrelsens klumme 3
Meddelelser fra redaktøren 5
DSOG's bestyrelse 5

Artikler og debat

Fra Historisk Arbejdsgruppe 9
Gynækolog til udenlandske kvinder i
prostitution 11

DSOG-information

EXPU-nyt 15
Dansk Urogynækologisk Selskab 15

Annoncering af møder & kurser

Novembermødet DSOG's »nye efterårsmøde« 16
FØTO – Sandbjerg 18.–19. januar 2006 17
Møderække for seniormedlemmer af Dansk Selskab for
Obstetrik og Gynækologi 18
DSOG's Ultralydgruppe Ultralydkursus Opdatering
– »hotte emner« 18
ALSO® Advanced Life Support in Obstetrics Kursus i
praktisk akut fødselshjælp 19

DFKO

Nyt fra DFKO 21

NFOG

NFOG-visitor program 2006 23

FYGO

FYGO nyt september 2005 25
Præterm fødsel 26

2005

Oktober

Nr. 5

Årgang 26

Bestyrelsens klumme

Så er den der endelig – den gynækologiske ko-
devejledning. Den har været længe undervejs –
3 år – og er kun blevet til i kraft af en stor og
vedvarende indsats fra en gruppe energiske gy-
nækologer med Jan Blaaekær som primus motor.
Det er glædeligt, at vi nu er nået så langt. Vi
håber og tror, at vejledningen vil gøre kodnin-
gen lettere og at den vil opleves som et værdi-
fuldt hjælpemiddel, der også kan bidrage til en
øget kvalitet af kodningen. Lidt malurt er der
dog i bægeret; den meget lange produktionstid
indebærer, at der allerede nu er behov for at se
på ændringer. Derfor vil vi bede om, at I vil in-
formere arbejdsgruppen, hvis I støder på noget,
der bør ændres.

Da Sundhedsstyrelsen (læs Steen Rasmus-
sen) i august udsendte obstetriske data for
første halvår 2005 var reaktionen ikke overra-
skelse, men snarere »at ja selvfølgelig får vi dem
allerede nu«. Det er af uvurderlig betydning i
vores faglige liv, at vi altid har helt friske data at
navigere efter. Vi bliver forvante, men det er
nu helt godt at huske på, at det ikke er ret
mange år siden, vi var henvist til tal som var
flere år gamle. Hvad ser vi så denne gang: For
første gang i meget lang tid er alderen ikke ste-
get blandt de førstegangsgravide og det kan se
ud som om sectiofrekvensen er nået et plateau.
Som et meget positivt forhold kan der konsta-
teres et fald i antallet af dødfødte og perinatalt
døde børn. Forklaringen herpå står ikke helt
klart, men en overvejelse kan være, at vi begyn-
der at se resultatet af implementeringen af de
nye retningslinier for prænatal diagnostik. Et af
de forhold, der virkelig kunne forventes at give
en signifikant effekt på børnenes tilstand, ville
være en reduktion i andelen af gravide rygere.
Om det faktisk er tilfældet vides ikke i skri-
vende stund.

I maj måned holdt Dansk Urogynækolo-
gisk Selskab, DUGS, stiftende generalforsam-
ling. Selskabet afløser DSOGs urogynækologi-
ske arbejdsgruppe, DUGA. Ordinært medlem
af DUGS kan man blive, hvis man er læge, sy-
geplejerske eller fysioterapeut med særlig inter-
esse for urogynækologi. DSOGs bestyrelse øn-
sker DUGS en rigtig god vind og ser frem til et
fortsat godt samarbejde. Vi håber selskabet vil
opleve en bred tilslutning – ikke mindst fra
vore yngre kolleger.

Vi oplever en tiltagende subspecialisering,
så flere og flere af os efterhånden kun beskæfti-
ger os med en del af specialet. Parallelt hermed
intensiveres samarbejdsrelationerne til andre
faggrupper og det er derfor nærliggende at etab-
lere tværfaglige fora, som det tidligere er sket på
fertilitetsområdet og nu sidst for urogynækolo-
gien. Men hvilke konsekvenser får det, at vi får
flere og flere »subspécialieselskaber«? Det er værd
lige at stoppe op og overveje fremtidsudsigterne
for moderselskabet, DSOG. Vil vi også i fremti-
den have et DSOG eller vil det blive erstattet af
en samling af endnu flere subspécialieselskaber?
Vil vi også fremover kunne rekruttere folk til at
arbejde med de organisatoriske forhold – i
DSOG – eller er de allerede engageret i subspe-
cialieselskaber? Set fra vore brugeres synsvinkel
tror jeg det er vigtigt, at subspecialierne arbejder
meget tæt sammen. Derfor – og af uddannelses-
mæssige hensyn – er det min overbevisning, at
der også fremover vil være behov for DSOG.
Det kan muligvis blive vanskeligere at holde
sammen på det hele, og man kan måske med
fordel overveje en model, der sikrer forbindel-
sen mellem subspecialierne og bestyrelsen.

Vi er begunstigede ved at leve i et område
med en meget lav mødremortalitet; så lav at
mange mennesker har den opfattelse, at i Dan-
mark dør kvinder ikke i forbindelse med fødsel.
Men det sker også i Danmark – sjældent, hel-
digvis – men det er dødsfald, som gør et meget

dybt indtryk på alle – forløb, der forventes at skulle blive et af livets højdepunkter ændres i nogle tilfælde pludseligt til den værst tænkelige tragedie. I de allerfleste tilfælde havde forløbet ikke kunnet være anderledes, men ved systematisk at indhente – og formidle – information om alle tilfælde, hvor en kvinde dør i tilslutning til graviditet og fødsel, kan man håbe på at kunne hindre nogle af disse tilfælde. DSOG har gennem nogle år haft en arbejdsgruppe om Maternel mortalitet. Gruppen fremlægger den 28. oktober danske data – dels retrospektive fra 1985–95, dels prospektive fra perioden 2002–2004. Til mødet er inviteret flere meget spændende oplægsholdere, blandt andet Gwyneth Lewis fra London, leder af »Confidential Enquiries into Maternal Deaths«. Mødet er åbent for alle – program og nærmere oplysning om tilmelding findes på hjemmesiden, www.dsog.dk.

Mange spændende emner var på dagsordenen, da bestyrelsen afholdt strategimøde i slutningen af august. Et af de punkter som fyldte en del var en afklaring af forholdene vedrørende andres brug af materiale fra DSOGs hjemmeside. Anledningen var nogle medicinalfirmaers trykning og udsendelse af Hindsgavl guidelinen om hormonbehandling og formålet med diskussionen var at fastlægge en strategi, som vil forhindre lignende uhensigtsmæssige forløb i fremtiden. Vi havde derfor inviteret en advokat med speciale i ophavsret og markedsføring.

Den aktuelle sag har været forelagt Nævnet for Medicinsk Informationsmateriale. Nævnets afgørelse blev en både-og afgørelse: at udsendelse af materiale fra DSOGs hjemmeside forudsætter bestyrelsens godkendelse, men at firmaerne i den aktuelle situation kunne siges at have handlet i god tro.

Bestyrelsen ser gerne, at vi fremover kan fortsætte det hidtidige samarbejde med industrien, som bl.a. har omfattet økonomisk støtte

til vores møder, men hvor ansvaret for det faglige indhold alene har ligget hos selskabets medlemmer.

Vi er imidlertid meget bevidste om, at formen for samarbejdet med industrien ikke må kunne give anledning til nogen tvivl om uafhængigheden af det faglige indhold. Der fokuseres i øjeblikket meget på disse forhold såvel i Danmark som internationalt, og vi har den senere tid set betydelige restriktioner på området i Norge og Sverige.

Bestyrelsen vil på denne baggrund arbejde på at gennemføre følgende punkter, som advokaten anbefalede:

- der tilføjes en passus på hjemmesiden, hvoraf det fremgår, at materiale fra hjemmesiden ikke kan trykkes og udgives uden forudgående accept fra bestyrelsen
- der indføres en bemærkning i vores vedtægter om disse forhold
- der udarbejdes en standard disclaimer til brug for offentliggørelse af guidelines finansieret af industrien. Disclaimeren skal indeholde oplysninger om, at guidelines forfatterne ikke modtager midler fra industrien, og at industrien alene har finansieret trykning og distribution.

Endelig skal jeg igen opfordre jer til at støtte op om Efteruddannelsesudvalgets møde den 25. november; nærmere om tilmelding andetsteds i dette blad. Husk nu, at det er jer der bestemmer om der også fremover skal være et fagligt møde på dette tidspunkt – og om DSOG skal fortsætte traditionen med middag og dans i Domus Medicas smukke rammer. Svigter tilslutningen i år, vil vi være nødt til at aflyse de indgåede aftaler for de næste år.

På bestyrelsens vegne
Lone Hvidman

Meddelelser fra redaktøren

Deadlines og udgivelsesdatoer
for medlemsbladet i 2005:

4. november/7. december

Husk at bladet kun kommer 6 gange årligt, og vær opmærksom på forholdet mellem deadline og udgivelsesdato.

Da kalenderen findes opdateret på DSOG's hjemmeside, bliver den ikke længere udgivet i trykt form.

DSOG's hjemmeside: www.dsog.dk

Indlæg sendes på diskette eller via e-mail til
Thomas Larsen, læge
Thorsens Allé 16
9000 Ålborg
e-mail: thomaslarsen@dadlnet.dk

DSOG er medlemsblad for
Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi

Ansvarlig redaktør i henhold til presseloven:
Thomas Larsen

ISSN: 1602-5385

Design og grafisk produktion:
Lægeforeningens forlag

Tryk: Scanprint a/s, Viby J

DSOG's bestyrelse

Formand

Lone Hvidman, overlæge, ph.d.
Gynækologisk-obstetrisk afdeling Y
Århus Universitetshospital, Skejby Sygehus
8200 Århus N
Telefon: 89 49 55 66
Privat: Østermarksvej 5, 8300 Odder
Telefon: 86 54 39 23
E-mail: lone.hvidman@dadlnet.dk

Næstformand

Helle Meinertz, klinikleder, dr.med.
Fertilitetsklinikken, afsnit 455
Gynækologisk-obstetrisk afdeling
H:S Hvidovre Hospital
Kettegård Allé 30, 2650 Hvidovre
Telefon: 36 32 36 32
Privat: Høyrups Allé 21A, 2900 Hellerup
Telefon: 24 27 83 92
E-mail: helle.meinertz@dadlnet.dk

Organisatorisk sekretær

Thomas Larsen, kursusreservelæge
Gynækologisk-obstetrisk afdeling
Aalborg Sygehus Nord
Reberbahngade, Postboks 561, 9100 Ålborg
Telefon: 99 32 11 11
Privat: Thorsens Allé 16, 9000 Ålborg
Telefon: 98 11 77 78
E-mail: thomaslarsen@dadlnet.dk

Kasserer

Thea Lousen, afdelingslæge, ph.d.
Gynækologisk-obstetrisk afdeling Y
Århus Universitetshospital, Skejby Sygehus,
8200 Århus N
Telefon: 89 49 55 66
Privat: Skolebakken 5, 2tv., 8000 Århus C
Telefon: 40 52 26 12
E-mail: lousen@dadlnet.dk

Videnskabelig sekretær

Thue Bryndorf, overlæge, dr.med.
 Kromosomlaboratoriet, afsnit 4052
 H:S Rigshospitalet
 Blegdamsvej 9, 2100 København Ø
 Tlf. 35 45 48 85
 Privat: Granholmen 28, 2840 Holte
 Telefon 45 41 01 02
 E-mail: thue.bryndorf@dadlnet.dk

Uddannelsessøgende

Jakob Graves Rønk Dinesen, reservelæge
 Århus Sygehus; NBG
 Onkologisk afdeling, afd. D
 Nørrebrogade, 8000 Århus C
 Telefon: 89 49 33 33
 Privat: Bekkasinvej 5, 8382 Hinnerup
 Telefon: 86 91 05 92 / 20 25 95 75
 E-mail: jad@dadlnet.dk

Øvrige medlemmer

Anne Dreisler, speciallæge i gynækologi
 & obstetrik
 Ølandsgade 2, 2. tv., 2300 København S
 Telefon: 32 54 55 45, fax: 32 96 55 46
 Privat: Københavnsvej 38, 3400 Hillerød
 Telefon: 48 25 15 99
 E-mail: anne.dreisler@dadlnet.dk

Formand for FYGO

Christina Damsted Petersen, reservelæge
 Sexologisk Klinik, afsnit 7.1.11
 H:S Rigshospitalet
 Blegdamsvej 9, 2100 København Ø
 Telefon: 35 45 71 11
 Privat: Vesterbrogade 46, 5. th.
 1620 København V
 Telefon: 33 13 48 19
 E-mail: cdamsted@inet.uni2.dk

Formand for DFKO

Jan Pelle, speciallæge
 Søndre Stationsvej 31
 4200 Slagelse
 Telefon: 58 53 23 10; lægetelefon: 58 53 23 12
 Privat: Gedevassevej 48, 3520 Farum
 Telefon: 44 95 67 07
 E-mail: pelle@dadlnet.dk

Formand for undervisningsudvalget

Lisa Bang, afdelingslæge
 Gynækologisk-obstetrisk afdeling G
 Amtssygehuset i Gentofte
 Niels Andersensvej 65, 2900 Hellerup
 Privat: Olfert Fischersgade 46 st., lejl. 3.
 1311 København K
 Telefon: 33 91 51 72
 E-mail: lisa@dadlnet.dk

Formand for efteruddannelsesudvalget

Anders Atke, overlæge, klinisk lektor
 Gynækologisk-obstetrisk afdeling
 H:S Frederiksberg Hospital,
 Nrd. Fasanvej 57, 2000 Frederiksberg
 Telefon: 38 16 34 12
 Privat: Smedebakken 40, 3200 Helsingør
 Telefon: 48 79 30 01
 E-mail: atke@dadlnet.dk

Webmaster

Peter Secher, kursusreservelæge
 Gynækologisk-obstetrisk afdeling
 Viborg Sygehus, Heibergs Allé 4
 Postboks 130, 8800 Viborg
 Telefon: 89 27 27 27
 Privat: Espedalen 31, 8240 Risskov
 Telefon: 86 21 10 62
 E-mail: secher@dadlnet.dk

Fra Historisk Arbejdsgruppe

To læger havde denne gang svaret på quizzerne i DSOG-bladet nr. 4: Mette Haase Moen fra Trondheim og Kjeld Rasmussen fra Herning. Begge besvarelser var så nogenlunde rigtige. Derfor har vi også kvitteret med en lille bog-gave.

Løsning på Quiz nr. 1 i DSOG-bladet nr. 4, 2005

Manchester-operationen er en af de meget få eponymer, der er knyttet til navnet på en by i stedet for en person. I dette tilfælde er et indgreb knyttet til to personer, og derfor har det været naturligt at opkalde operationen efter den by, hvor det hele foregik, nemlig Manchester.

Kimen til sin operation for prolaps fik Archibald Donald formentlig, da han var på studiebesøg i 1888 i Berlin og her så, hvordan man anvendte catgut i stedet for søvsuturer, som han hidtil havde anvendt. Catgut tillod en dybere suturering. På den baggrund udviklede Donald sin teknik, men desværre har han ikke beskrevet den i detaljer. Først 1908 anførte han i en kort notits, at indgrebet for komplet prolaps var »a very simple anterior and posterior colporrhaphy, including plastic repair of the cercix, if the latter was lacerated or hypertrophied«.

Samme år beskrev William Edward Fothergill – elev af Donald – operationen mere detaljeret og anførte bl.a.: »The operation of anterior colporrhaphy, should always be reinforced by posterior colporrhaphy and perineorrhaphy«.

Både Donald og Fothergill knyttede strukturerne til siderne for collum uteri om på forsiden af cervix. Og begge mente, at en bagvægsplastik var en del af indgrebet.

Hvad man i dag forstår ved en Manchester-operation, afhænger af hvor man ser efter. Iflg.

den nyeste danske lærebog i gynækologi består operationen af en forvægsplastik og en collumamputation, mens indgrebet iflg. Dorlands Illustrated Dictionary består af abrasio, forvægspplastik, amputation af collum uteri, forkortelse af de kardinale ligamenter og posterior kolpoperineorrhaphi. Læser man derimod i Basisbogen for obstetrik og gynækologi får man indtrykket af, at Manchester-plastikken alene består af collumamputation og suturering af de delvist over-skårne kardinalligamenter på forsiden af den efterladte øverste del af collum uteri. Der findes således ikke et entydigt svar på, hvilke elementer, der indgår i operationen.

Kilder:

1. Speert, H. Obstetric & Gynecologic Milestones. The Parthenon Publishing Group. New York & London 2000
2. Ottesen, B., Mogensen, O. & Forman A. Gynækologi. 3. udg. Munksgaard. København 2005
3. Larsen, JF. Obstetrik/Gynækologi. Munksgaard Basisbøger. 6. udg. Munksgaard. København 2000.
4. Dorlands Illustrated Medical Dictionary. W. B. Saunders Company. Philadelphia m.fl. 2000.

Løsning på Quiz nr. 2 i DSOG-bladet nr. 4, 2005

I 1823 holdt James Blundell et foredrag i Royal Medical and Chirurgical Society i London. I dette foredrag foreslog han bl.a. resektion af tubae uteri for at hindre graviditet. To år senere udgav han for egen regning foredraget i bogform, idet ingen andre ville publicere det. I øvrigt gentog Blundell sit forslag om sterilisation ved hjælp af tubaresektion både i sin lærebog fra 1834 og i sine forelæsninger, som blev offentliggjort i The Lancet.

I 1823 fik Blundell stilling som professor ved Guy's Hospital, hvor han var ansat, indtil han i 1834 – til stor fortrydelse for studenterne, beklaget af mange kolleger og meget mod sin vilje – måtte tage sin afsked, tvunget dertil af den almægtige administrator på Guy's Hospital,

Benjamin Harrison. Men det er en anden historie!

Allerede inden sin ansættelse som professor i 1823 havde Blundell udført mange eksperimenter med transfusion af blod både fra menneske til menneske og fra dyr til menneske. Og det er nok disse eksperimenter, han er mest berømt for.

Den 19. februar 1828 foretog han en hysterektomi som den første i England. Indgrebet blev foretaget vaginalt og var tilsyneladende vellykket. Tre uger efter operationen begyndte patienten at komme til kræfter. Og fem måneder senere skrev Blundell: »The patient is fat and well«. Men desværre døde patienten et år efter indgrebet, formentlig af cancerrecidiv.

James Blundell døde i 1878 og efterlod sig en betydelig formue, hvoraf en stor del blev testamenteret til to hospitaler i London. Guy's Hospital fik ingenting!

Kilder:

1. Blundell, J. *Researches Physiological and Pathological instituted principally with a view to the improvement of medical and surgical practice.* E. Cox and Son. London 1825.
2. Blundell, J. *The Principles and Practice of Obstetrics.* E. Cox. London 1834.
3. Sørensen, T. James Blundell 27.12.1790–15.1.1878. Professor i fysiologi og obstetrik ved Guy's Hospital 1823–1834. *Bibliotek for Læger* 1983; 175: 5–49.

Medicinhistorisk quiz

Quiz 1

I 1550 udgav Ambroise Paré en lærebog i anatomi, hvor han i et tillæg beskrev et obstetrisk indgreb. Dette indgreb har været anvendt helt op til vor tid. Hvilket indgreb? På hvilket hospital fik Paré sin uddannelse? Og hvilken domkirke ligger i dag få hundrede meter fra hospitalet?

Quiz 2

Som den første introducerede han laparoskopien i England. Siden udgav han bogen »Lapar-

oscopy in Gynecology«. Men i 1978 indskrev han sig i medicinhistorien af en helt anden grund. Hvilken læge? Hvorfor blev han berømt i 1978? Og hvilken ny behandlingsform blev begivenheden indledningen til?

Løsninger kan inden 1. november sendes til E-post-adressen: torsor@fks.vejleamt.dk med angivelse af afsenderens navn og adresse.

Torsten Sørensen

Selskabets tidligere formænd Viggo Esmann (1864–1931)

Af Jan Blaakær

Viggo Esmann var den femte i rækken af selskabets formænd. Han beklædte posten i perioden 1922–1924 og indledte dermed den tradition, at selskabets formænd fungerede i en 2-års periode. Denne tradition har, med en enkelt undtagelse, været fulgt lige siden. Viggo Esmann havde i øvrigt i perioden 1902–1905 været sekretær i det relativt nystartede selskab.

Viggo Esmann havde været med siden dannelsen af selskabet; han var én af de særligt indbudte personer, der den 5. oktober 1898 stiftede Selskabet. På dette tidspunkt var han reservelæge ved Frederiksberg Hospital, men nedsatte sig siden som praktiserende speciallæge i København.

En ting, Viggo Esmann særligt huskes for, men som de færreste tænker over, er, at han i anledning af Selskabets 25-års jubilæum i 1923 skænkede det segl, vi fortsat anvender.

Seglets indhold og betydningen heraf kan læses i Torsten Sørensens bog udgivet i anledning af DSOG's 100 års jubilæum.

I Esmanns formandsperiode blev ét af tidens

mest centrale emner bragt til debat i DSOG, nemlig anvendelsen af antikonception. På mødet i selskabet i december 1923 mente Esmann, at det ville være formålstjenligt, at selskabets medlemmer fik mulighed for at debattere emnet. Desværre var man ikke på daværende tidspunkt særligt visionære omkring dette emne, og selv om overlæge Helsted (Amtssygehuset i Gentofte), efter fleres mening, fremlagde en saglig og positiv indstilling til antikonception, blev emnet på ingen måde venligt modtaget; det var umuligt at opnå et positivt resultat af debatten, hvorfor man undladt at fremsætte den påtænkte udtalelse til pressen.

Viggo Esmann forsvarede i 1896, altså to år før DSOG så dagens lys, sin disputats med titlen: »Om fødselens forløb ved medfødte og erhvervede (cicatricielle) forsnævringer i vagina« ved Københavns Universitet.

Esmann var en flittig deltager i datidens faglige debat. I begyndelsen af 1900-tallet blev en række sindrige instrumenter anvendt i forsøget på at løse obstetriske komplikationer. Leopold Meyer (professor ved Fødselstiftelsen) var fascineret af en cervixdilatator, der ved en mekanisk dilatation på relativt kort tid kunne udvide orificium, hvorved fødslen kunne bringes til en forholdsvis hurtig afslutning. Bossi's dilatator, som var konstrueret i Genua, burde ifølge Meyers mening være en del af de praktiserende lægers udstyr i fødselstasken, men Viggo Esmann udtrykte forbauselse over, at instrumentet var taget i anvendelse i et tilfælde

med placenta prævia. Heldigvis støttede Meyer ham heri og tog afstand fra denne anvendelse. Men under selskabets møde i 1916, hvor eklampsibehandlingen var på dagsordenen, gentog Meyer sin opfordring til, at Bossi's tang var en del af den praktiserende læges udstyr, fordi man herved havde en mulighed for at bringe fødslen til en hurtig afslutning tidligt i forløbet. Mange af selskabets medlemmer var dog tvivlende over for denne anvendelsen af dilatatoren, ikke mindst grundet behandlingen af de komplikationer, der kunne opstå ved anvendelse af instrumentet.

Kilde:

T. Sørensen: Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi 1898–1998

Gynækolog til udenlandske kvinder i prostitution

Reden-STOP Kvindehandel (RSK) søger en fast tilknyttet gynækolog i København. RSK er en selvejende institution under KFUKs sociale arbejde, og vi hjælper udenlandske kvinder i prostitution i Danmark. Vi henviser blandt andet til eksisterende sundhedstilbud, og i den forbindelse søger vi en gynækolog, der med kort varsel kan undersøge kvinderne.

Størstedelen af kvinderne er fra Afrika eller de nye Østeuropæiske EU-lande. De taler sjældent dansk, så kommunikationen skal kunne foregå på engelsk eller på kvindens eget sprog.

Vi har både kontakt med kvinder, som vi har mødt i det opsøgende arbejde på gaden og på bordeller, og med kvinder, som opholder sig i vores beskyttelsestilbud for ofre for kvindehandel. Her er de mellem 4 og 15 dage, og det er derfor vigtigt, at de kan få en tid hos en gy-

nækolog inden for det tidsrum. RSK afholder udgifter for kvindernes behandling.

Kontakt leder Trine Lund-Jensen for flere informationer. Tlf.: 33 91 48 10 eller mail: tlj@reden.dk.

www.kvindehandel.dk

EXPU-nyt

Komiteen har efter godkendelse af indsendte uddannelsesprogrammer optaget følgende til ekspertuddannelse

Jannie Dalbye: føtal medicin

Pernille Ravn: gynækologisk endokrinologi

Hanne Mohapeola: føtal medicin

EXPU-komiteen ønsker jer god vind.

EXPU gør desuden opmærksom på, at det nye kommissorium/vejledning ligger på www.dsog.dk

Niels Ulbjerg, formand

Dansk Urogynækologisk Selskab

Som omtalt i Dansk Urogynækologisk Arbejdsgruppes (DUGA) beretning (DSOG-bladet april 2004) har udviklingen inden for det urogynækologiske område bevirket, at der fra flere sider har været udtrykt ønske om at etablere et egentligt Dansk Urogynækologisk Selskab til afløsning af DUGA, som har fungeret i 10 år.

Den 26. maj 2005 mødtes en række initiativtagere på Kolding Sygehus og stiftede Dansk Urogynækologisk Selskab (DUGS). Selskabets første bestyrelse blev Gunnar Lose, professor, overlæge, dr.med., Gynækologisk/obstetrisk afd. G, Amtssygehuset i Glostrup (formand), Susanne Axelsen, overlæge, Gynækologisk/obstetrisk afd. Y, Skejby Sygehus (næstformand), Steen Walter, professor, overlæge, dr.med., Urologisk afd. L, Odense Universitetshospital (kasserer), Torsten Sørensen, overlæge, Gynækolo-

gisk/obstetrisk afd., Kolding Sygehus (sekretær) og Tove Tækker Jepsen, sygeplejerske, Urinvejskirurgisk afd. K, Skejby Sygehus. Selskabets formål er først og fremmest at samle alle med interesse for urogynækologi (læger, sygeplejersker, fysioterapeuter og firmaer) i en national forening og afholde et årligt møde. Mødedatoen for 2005 er fastsat til fredag den 2. december.

Anmodning om medlemskab og rekvirering af vedtægter kan ske ved henvendelse til kassereren via e-mail: steenwalter@dadlnet.dk

Med venlig hilsen

Gunnar Lose

Novembermødet DSOG's »nye efterårsmøde«

Amtssygehuset i Herlev og
Domus Medica

*Arrangeret af DSOG's efteruddannelses-
udvalg*

Program

Fredag 25. november:

- 12.30–13.30 Velkomst, registrering, udstilling
13.30–14.30 HPV og dysplasi – Hvor står vi?
Professor, overlæge, dr.med.
Susanne Krüger Kjær, Kræftens
Bekæmpelse samt Rigshospitalet
14.30–15.00 HPV, condylomer og immunte-
rapi
Foredragsholder endnu ikke be-
kræftet
15.00–15.15 Diskussion
15.15–15.45 Kaffe, udstilling
15.45–16.15 Conisatio og præterm fødsel
Læge Bugge Nøhr, Kræftens Be-
kæmpelse
16.15–16.45 Intern og ekstern cerclage
Overlæge, dr.med. Jens Lang-
hoff-Roos, Rigshospitalet
16.45–17.00 Diskussion
19.00 Middag + Fest i Domus Medica

Lørdag 26. november 2005:

- 09.00–09.15 Kaffe, udstilling
09.15–09.45 Radical Vaginal Trachelectomy
Overlæge, ph.d. Danny Svane,
Odense Universitetshospital
09.45–10.30 Trachelectomy and obstetric
outcome
Marie Plante / Michael Roy,
Gynecologic Oncology Service,

Centre Hospitalier Universitaire
de Québec, Canada

- 10.30–10.45 Discussion
10.45–11.45 Brunch, udstilling
11.45–12.15 Radikal behandling af cervix
cancer
Overlæge, dr.med. Ole Mo-
gensen, Odense Universitetsho-
spital
12.15–12.45 Kemo- og stråleterapi ved cervix
cancer
Foredragsholder endnu ikke be-
kræftet
12.45–13.15 Sexologi og cervix cancer
Læge, ph.d. Pernille Tine Jensen
13.15–13.30 Diskussion og afrunding

*Rettelser kan forekomme
efter redaktionens deadline*

CME:

Mødet er af DSOG's efteruddannelsesudvalg
godkendt til 6 CME point.

Mødegebyr:

600,- kr. for deltagelse i mødet inklusiv kaffe,
sandwich og brunch.

400,- kr. pr. person for deltagelse i middag
og fest på Domus Medica.

Tilmelding

Tilmeldings- og betalingsfrist er tirsdag den 15.
november.

Tilmelding til både møde og middag sker
via e-mail til Thea Lousen, lousen@dadlnet.dk,
med kopi til atke@dadlnet.dk, med oplysning
om, hvilke dele af programmet man ønsker at
deltage i. Endvidere anføres navn, titel, arbejds-
adresse og navn på evt. ledsager ved middagen.
Samtidig overføres relevant beløb til DSOG's
konto i Nordea Struer: 9617-6877674213. Til-
melding er først gældende, når beløbet er indsat.

Hvis man ikke har adgang til internet/ e-mail, kan man tilmelde sig ved personlig henvendelse til Thea Lousen.

DSOG har på generalforsamlingen 2005 besluttet at nedlægge det årlige efterårsmøde i sin hidtidige form. Samtidig har Novo ønsket at ophøre med det årlige »Novo-møde«.

Med støtte fra generalforsamlingen har Efteruddannelsesudvalget derfor besluttet – som erstatning for disse 2 møder – at etablere ét nyt årligt »Novembermøde« i en ny form. Der vil være tale om et regulært efteruddannelsesmøde, med skiftende temaer, suppleret med middag og fest i Domus Medica om aftenen.

På Efteruddannelsesudvalgets vegne
Anders Atke

FØTO – Sandbjerg 18.-19. januar 2006

Fra 2006 vil vi prøve at samle obstetrikere med føtalmedicinsk interesse i forbindelse med det årlige Sandbjerg møde om obstetriske guidelines.

Målet er at få etableret guidelines indenfor føtalmedicin efter samme koncept som de obstetriske guidelines. Vær opmærksom på at retningslinjerne på www.dsog.dk skal overholdes. Samtidig vil vi gerne danne et landsdækkende forum i føtalmedicin, hvor repræsentanter fra hele landet kan deltage.

Onsdag 18. januar 2006

18.00 middag
19.30 hvor langt er vi nået med 1. trimester risikovurdering. Fremlæggelse fra alle deltagende afdelinger

Torsdag 19. januar 2006

8.30 Single umbilikal arterie. Tovholder: Ann Tabor (e-mail: ann.tabor@rh.dk)
10.30 Hjerteskaning. Indikationer herfor, hvad indeholder en fosterherteskaning. Tovholder: Lene Sperling (e-mail: lenesperling@dadlnet.dk)
12.30 Frokost

Alle interesserede opfordres til at melde sig til de to arbejdsgrupper. Tilmelding per e-mail til tovholderen.

Der er reserveret 30 værelser på Sandbjerg slot. Tilmelding per mail til Ann Tabor på ann.tabor@rh.dk inden 1.11.2005.

Prisen bliver ca. 1300 kroner. Detaljer om indbetaling kommer til at fremgå af DSOG's hjemmeside inden 1.10.2005.

Yderligere oplysninger: Ann Tabor, telefon 35 45 06 10.

Møderække for seniore medlemmer af Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi

13. møde Fredag den 25. november 2005,

Tidsplan:

Kl. 11.30–17.00. Mødet afholdes på Københavns Amtssygehus i Herlev i tilslutning til den første del af Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologis Novembermøde 2005.

Mødested:

Gynækologisk ambulatorium G114, lokale 19 på 14. etage.

Program:

- 11.30–12.15 Ovl. Dr.Med. Vagn Sele: Amenorrhé-behandlingen for 50 år siden.
- 12.15–13.00 Frokost som sponsoreres af sygehuset eller DSOG.
- 13.30–17.00 Om HPV og Cerclage, Conisatio og præterm fødsel m.m. Se venligst det nøjagtige program I DSOG-bladet eller på DSOGs hjemmeside.

Specielt af hensyn til frokosten er tilmelding nødvendig til Mogens Osler, Medicinsk Museion, Fredericiagade 18, 1310 Kbh.K. eller telefonisk på 35323819 eller 38863003 eller bedst via mail mogens.osler@dadlnet.dk senest 21.11.2005.

Mogens Osler

DSOG's Ultralydgruppe Ultralydkursus Opdatering - »hotte emner«

Sted:

Auditorium 1, Rigshospitalet, Blegdamsvej, 2100 København Ø

Tidspunkt:

Onsdag 30. november 2005 kl. 9.30–16.00

Kursusleder:

Overlæge Kirsten Søgaard, Ultralydklinikken 4023, Juliane Marie Centret, Rigshospitalet, 2100 København Ø.
(e-mail: soegaard@dadlnet.dk).

Målgruppe:

Sonografer, sygeplejersker, jordemødre og læger der beskæftiger sig med ultralydsscanning af gravide.

Kurset er tænkt som en opfølgning for ultralydpersonale, som tidligere har gennemført kursusrækken under DSOG's Ultralydgruppe. Der forventes afholdelse af et årligt kursus, hvor der kan tages aktuelle emner op, fremlægges nye tiltag indenfor obstetrisk ultralydsscanning mv.

Foreløbigt program:

- 11–14 ugers scanning
 - Nakkefoldsscanning i DK. Opdatering – hvor langt er vi kommet?
 - Fortykket NF og normale kromosomer. Præsentation af resultater fra H:S studiet. Gendiagnostik
 - Næsekogle og andre parametre som supplement til NFscanning
- Invasiv føtal medicin i DK. Opdatering af muligheder

- Amniocentese/CVS
- Fosterreduktion. Lovgivning, rådgivning, procedure
- Tvilling-til-tvilling transfusionssyndrom. Oversigt, udredning, behandlingsmuligheder og –resultater
- Hydrothorax
- 3D ultralydscanning – muligheder og begrænsninger
 - i misdannelsediagnostik
 - i hjertediagnostik
- »Highlights« fra ISUOG verdenskongres Vancouver

Endeligt program med tidspunkter og foredragsholdere vil blive annonceret på DSOG's hjemmeside www.dsog.dk

Pris:

500 kr., som inkluderer kursusdeltagelse, kursusmappe, kaffe og frokost.

Tilmelding

Senest 20. november 2005 ved fremsendelse af kursusgebyret på 500 kr. til Kirsten Søgaard, pr. check eller til bankkonto, reg.nr.: 0813, kontonr. 0000664715 med tydelig angivelse af navn, arbejdsadresse og e-mail adresse.

ALSO® **Advanced Life Support** **in Obstetrics** **Kursus i praktisk akut** **fødselshjælp**

ALSO® Scandinavia and Greenland udbyder i samarbejde med American Academy of Family Physicians kursus i akut obstetrik efter ALSO® konceptet.

Kursus nr. 16: 13.–14. marts 2006

Kursus nr. 17: 15.–16. marts 2006

Sted:

Hvidovre Hospital.

Formål:

Træning og uddannelse i hurtig og effektiv behandling af akutte og alvorlige obstetriske situationer.

Indhold:

Advanced Life Support in Obstetrics (ALSO®) er et anerkendt koncept i bl.a. USA og Storbritannien hvor obstetriske færdigheder indlæres med stor vægt på memo-teknik og samarbejde på tværs af faggrupper. Størstedelen af kurset består af intensive fantomøvelser eller træning gennem cases i små grupper. Kursusmateriale og kursusindhold er evidensbaseret så langt det er muligt, og på kurset gennemgås bl.a. følgende emner:

- Medicinske komplikationer i graviditeten
- Blødning i sidste del af graviditeten
- Præterm fødsel / vandafgang
- Fosterovervågning under fødslen
- Dystoci, herunder skulderdystoci
- Uregelmæssige fosterpræsentationer, UK og gemelli
- Instrumentel forløsning
- Postpartum blødning
- Genoplivning og førstehjælpsbehandling af mater
- Sikkerhed, samarbejde og risikostyring
- Genoplivning og behandling af den nyfødte
- Krisesituationer ved dårligt eller dødt barn

Der udleveres omfattende amerikansk undervisningsmateriale som påregnes gennemlæst før kursusstart. Undervisningen foregår på dansk

ved certificerede ALSO® instruktører. Afsluttende skriftlig og praktisk prøve på dansk.

Målgruppe:

Speciallæger, introduktionslæger og kursister i gynækologi & obstetrik, samt jordemødre. Andre faggrupper med speciel obstetrisk interesse er velkomne.

CME:

Kurset er af DSOG godkendt til 16 CME points.

Tilmeldingsfrist:

Senest 10. november 2005.

Tilmelding

For detaljer og ansøgningskema se www.also-scandinavia.com

Yderligere information, herunder hjælp til tilmelding, kan fås hos kursussekretær Lisa Iversen, Lisa.Iversen@hh.hosp.dk, Udviklings- og uddannelsesafdelingen, Hvidovre Hospital, telefon +45 36 32 36 32.

Nyt fra DFKO

Sommeren er forbi og der er atter noget nyt at berette fra praksisområdet.

Provokerede aborter i speciallægepraksis

Endelig er aftalen om honorering for provokerede aborter i speciallægepraksis på plads.

Den 13. september blev aftalen underskrevet af sygesikringens forhandlingsudvalg og FAPS.

Der mangler blot sundhedsministerens underskrift, så træder aftalen i kraft den 1. november.

Aftalen har været længe undervejs men vi synes der er opnået et godt resultat.

Der er nu mulighed for at udføre både medicinsk abort og kirurgisk abort i lokalanalgesi i speciallægepraksis.

Der kræves ikke henvisning. D. v. s. at den abortsøgende kvinde selv kan henvende sig til speciallægen og fremsætte ønsket. Vi har med aftalen forpligtet os til at informere kvinden i henhold til loven og også orientere om støttemulighederne og hjælpen til at gennemføre svangerskabet og støtte efter barnets fødsel, hvis ikke de er givet af enten praktiserende læge eller i amtet hvis kvinden henvises derfra.

Der er i fastlæggelsen af honorarerne taget højde herfor.

Det var Amtsrådsforeningens ønske at de enkelte forløb skulle kunne stykkes sammen af en række konsultationer med hver sin honorering, således at forløbet kan afbrydes efter hver konsultation afhængig af det enkelte forløb.

Det vil være for kompliceret at komme ind på indholdet af de enkelte ydelser her, men de vil blive gennemgået på klubmødet i begyndelsen af oktober, og der vil blive udsendt en vejledning fra FAS inden aftalen træder i kraft.

Honoreringen er udenfor knækgrænsen og omsætningsgrænse idet der er tale om en lovbe-

stemt udlægning af opgaver med henblik på at opnå et frit valg for patienten.

Desværre har det ikke været muligt at få en aftale om kirurgisk abort i universel anæstesi i stand.

Der er dog mulighed for at tage dette spørgsmål op på et senere tidspunkt hvis der opstår et større behov herfor.

Den enkelte speciallægepraksis skal efter aftalen udarbejde en detaljeret information til patienten om indgrebet i den pågældende praksis og forholdsregler ved eventuelle komplikationer. Denne information kan eventuelt udarbejdes i samarbejde med sygehusvæsenet i det pågældende amt, og skal kunne fungere som en vandrejournale i de tilfælde hvor eventuelle komplikationer kræver akut behandling.

Der er udarbejdet et forslag til en sådan information som kan stilles til rådighed hvis det ønskes.

Vævsregulativet

Vævsregulativet fra EU har givet anledning til mange bekymringer, da man har frygtet at det ville medføre at det ville blive dyrt og besværligt at foretage inseminationer.

Den »direkte« insemination er imidlertid taget ud af det seneste forslag til vævsregulativet der er fremsendt til forhandling i EU. Der er således ikke vedtaget noget endeligt endnu men der skulle være en rimelig chance for at IUI-h også i fremtiden vil kunne udføres uden restriktioner, men intet er endelig afgjort endnu.

Nærmere vil fremkomme når regulativet er endelig vedtaget.

Fremtidige kurser

- 13. januar 2006 Fedme, PCOS, Metabolisk syndrom og Metformin.
Sted: Siemens Ballerup.
- 14. januar 2006 DFKO's generalforsamling.
Sted: Siemens Ballerup.

24. marts 2006 Logistik i praksis. Kurset er fælles med personalet fra de enkelte praksis.
Sted: Klarskovgård Korsør
25. marts 2006 Klubmøde. Parallelt med klubmødet fagligt kursus for personalet.
Sted: Klarskovgård Korsør
27. oktober 2006 Hyperprolactinæmi. Binyrer og Thyreoidea.
Sted: Odense
28. oktober 2006 Klubmøde.
Sted: Odense

Jan Pelle

September 2005

NFOG-visitor program 2006

Purpose:

- to enhance opportunities to improve clinical skills and/or develop and share the expertise of departments by visiting a highly qualified Nordic Department of Obstetrics and Gynecology.
- promote Nordic co-operation and networking.

NFOG support is aimed at:

- covering travelling expenses and accommodation (if not arranged by the hosting clinic). The total maximum support will be decided by the board of NFOG. Daily allowances are not included as a full salary from the sending clinic is mandatory.

Length:

- Minimum 1 week

Applicants:

- Trainees at the final stages of specialization or specialists working at hospitals.

Applications must include:

- Short CV of the visitor
- Length of the visit
- Goal of the visit and how it will be achieved according to the plan accepted in advance by the hosting and sending clinics.
- Budget of the visit

Deadline of applications is December 1st, 2005. Applications should be sent to:
 Satu Suhonen, secretary general of NFOG
 P.O. Box 610, 00029, HUS
 Finland
 e-mail: satu.suhonen@hus.fi

Important:

From NFOG Visitor Program you can apply support only for *future* visits, not visits already made. The applicants will be informed of the decisions by the end of January 2006.

Report:

A written report to the NFOG board should be sent within 3 months after the visit. The report should include evaluation of the visit by the visitor, the clinic hosting the visit and the clinic sending a visitor.

Further information:

Seija Grenman, chairman of the scientific committee of NFOG
 e-mail: seija.grenman@tyks.fi

Satu Suhonen, secretary general of NFOG
 e-mail: satu.suhonen@hyks.fi

FYGO nyt september 2005

FYGO har efter en lang sommerferie genoptaget arbejdet efter et udbytterigt internat i Mols Bjerge den 10.-11. juni 2005, hvor vi bl.a. planlagde det videnskabelige program for næste FYGO Generalforsamling i Odense marts 2006, diskuterede FYGO's hjemmeside og brugerflade, fremtidige FYGO kurser og Danmark som værtsland for ENTOG 2006.

Vi glæder os til at præsentere det endelige videnskabeligt program for internatet i Odense i løbet af efteråret, men kan vist godt love et højt fagligt niveau og et spændende indhold.

FYGO's hjemmeside har ikke været opdateret i 2. kvartal pga. ansættelse af ny webmaster, men vi håber at du/I synes at brugerfladen nu er anvendelig. Vi har gjort det muligt for jer at komme i kontakt med FYGO via et direkte link og håber det vil blive brugt ved tvivlsspørgsmål vedr. ansøgninger til for eksempel hoveduddannelsesforløb, kurser, point etc. Man kan desuden som noget nyt finde navnene på de tre personer som sidder som FYGO repræsentanter i de regionale råd. De står gerne til rådighed ved tvivlsspørgsmål eller lokale problemer, som skal frem i lyset.

151 FYGO medlemmer har kort efter årsskiftet deltaget FYGO's spørgeskemaundersøgelse vedr. FYGO- og DSOG-kurser.

Responsraten var 71%, heraf var 75% uddannelsessøgende. Nogle af hovedkonklusioner fra undersøgelsen var at 80% fandt at høj videnskabelig værdi og geografisk placering var af betydning for om man deltager i et FYGO kursus. 50% fandt at kursuspriisen var vigtig og 38% fandt det afgørende for at deltage at de fik fri med løn.

FYGO vil som følge af dette fortsætte med at arrangere dublerede kurser hvert halve år, således at kurserne finder sted hovedsagligt i

Århus og København. En forhøjelse af kursuspriisen for korte FYGO kurser til 200,- kr er på vej, men det finder vi er acceptabelt. Vi vil endvidere fortsat indstille til at man søger om fri med løn til kurserne.

FYGO's bestyrelse har selv kunne konstatere at dets medlemmer i stigende grad har fået fri med løn til deltagelse i bestyrelsesmøder og glæder os over denne opbakning fra afdelingerne.

I takt med at de nye hoveduddannelsesforløb er påbegyndt, vil de første meldinger om 360 graders evaluering snart begynde at komme. Vi afventer spændt jeres kommentarer og evalueringer. Vi mener i FYGO at tiden er inde til at konsolidere implementeringen af den nye hoveduddannelse.

1. november er næste ansøgningsfrist for ansøgninger til hoveduddannelsesforløb som påbegyndes foråret 2006.

Vi ønsker at gøre opmærksom på at det i denne ansøgningsrunde er sidste mulighed for at søge proforma for godkendelse af point samt for at få godkendt tidligere gennemført kirurgisk uddannelse.

FYGO kurser i løbet af efteråret/vinteren vil I finde annonceret her i bladet eller på FYGO's hjemmeside.

På vegne af FYGO
Christina Damsted Petersen
FYGO formand

Præterm fødsel

Målgruppe:

Primært præ-kursister, men alle medlemmer af FYGO er velkomne.

Tid:

Torsdag 17. november 2005 kl. 17.00–22.00

Sted:

Århus: Skejby Sygehus, gynækologisk-obstetriske afdeling, Biblioteket. Ind ad hovedindgangen, op ad trappen til højre. Biblioteket ligger på hovedkorridoren ved loftskilt 19.

København: Rigshospitalet, gynækologisk klinik, afsnit 4074. Ind af indgang 4 (adgang både fra hovedindgangssiden og fra Juliane Maries Vej). Tag elevatoren til 7.sal. Lokalet ligger lige ved elevatoren.

Undervisere:

Århus: Professor, dr.med. Niels Ulbjerg, gynækologisk-obstetriske afdeling & overlæge, ph.d. Tine Brink Henriksen, pædiatriske afdeling, Skejby Sygehus.

København: Klinikchef, overlæge, ph.d. Morten Hedegaard, obstetriske afdeling & professor, dr.med. Gorm Greisen, neonatologisk afdeling, Juliane-Marie Centeret, Rigshospitalet.

Indhold:

Teoretisk gennemgang af obstetriske og neonatologiske aspekter i præterm fødsel.

Point:

Kurset tæller 4 timer for prækursister.

Deltagerpris:

100 kr.

Tilmelding

Senest torsdag 3. november 2005 ved overførsel af 100 kr. til Nordea reg.nr. 2680 kontonr. 5367 133 114. Husk at angive navn på din indbetaling!

Desuden sendes e-mail til lousen@dadl-net.dk med oplysning om at du deltager i kurset på Skejby Sygehus eller på Rigshospitalet.

Kursusledelse:

Afdelingslæge ph.d. Jannie Dalby Salvig & afdelingslæge ph.d. Thea Lousen, gynækologisk-obstetriske afdeling, Skejby Sygehus.

Reservelæge Christina Damsted Petersen, sexologisk klinik, Rigshospitalet & reservelæge Kathrine Birch, onkologisk afdeling, Rigshospitalet.

Der vil blive serveret et let traktament, som er inkluderet i prisen.